

B10-0147/2024

23.10.2024

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas pagal Darbo tvarkos taisyklių 115 straipsnio 2 ir 3 dalis

dėl Komisijos įgyvendinimo sprendimo, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 atnaujinamas leidimas pateikti rinkai produktus, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 89034 × 1507 × MON 88017 × 59122 ir aštuonių jų subkombinacijų, kurie iš jų sudaryti arba kurie iš jų pagaminti, projekto (D098493/04 – 2024/2834(RSP))

Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komitetas

Atsakingi Parlamento nariai: Martin Häusling, Biljana Borzan, Anja Hazekamp

Europos Parlamento rezoliucija dėl Komisijos įgyvendinimo sprendimo, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 atnaujinamas leidimas pateikti rinkai produktus, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 89034 × 1507 × MON 88017 × 59122 ir aštuonių jų subkombinacijų, kurie iš jų sudaryti arba kurie iš jų pagaminti, projekto

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos įgyvendinimo sprendimo, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 atnaujinamas leidimas pateikti rinkai produktus, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 89034 × 1507 × MON 88017 × 59122 ir aštuonių jų subkombinacijų, kurie iš jų sudaryti arba kurie iš jų pagaminti, projektą,
- atsižvelgdamas į 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų¹, ypač į jo 11 straipsnio 3 dalį ir 23 straipsnio 3 dalį,
- atsižvelgdamas į tai, kad Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 35 straipsnyje nurodytas Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinis komitetas per 2024 m. liepos 8 d. vykusį balsavimą nusprendė nuomonės neteikti, ir į tai, kad apeliacinis komitetas 2024 m. rugsėjo 3 d. balsavimu taip pat nusprendė nuomonės neteikti,
- atsižvelgdamas į 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai 11 straipsnį²,
- atsižvelgdamas į Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) 2024 m. kovo 13 d. priimtą ir 2024 m. balandžio 29 d. paskelbtą nuomonę³,
- atsižvelgdamas į ankstesnes savo rezoliucijas, kuriomis prieštaraujama leidimui naudoti genetiškai modifikuotus organizmus (GMO)⁴,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 115 straipsnio 2 ir 3 dalis,
- atsižvelgdamas į Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto pasiūlymą dėl rezoliucijos,

A. kadangi 2022 m. spalio 7 d. Belgijoje įsisteigusi bendrovė „Corteva Agriscience

¹ OL L 268, 2003 10 18, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj>.

² OL L 55, 2011 2 28, p. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>.

³ EFSA genetiškai modifikuotų organizmų specialistų grupės mokslinė nuomonė dėl genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 89034 × 1507 × MON 88017 × 59122 ir aštuonių iš dešimties jų subkombinacijų leidimo pratęsimo vertinimo pagal Reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 (paraiška GMFF-2022-9170), EFSA leidinys 2024; 22(4):8715, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8715>.

⁴ Per aštuntąją kadenciją Parlamentas priėmė 36 rezoliucijas, o per devintąją kadenciją – 38 rezoliucijas, kuriose prieštaraujama leidimui naudoti GMO.

Belgium BV“ JAV įsisteigosios bendrovės „Corteva Agriscience LLC“ vardu ir Belgijoje įsisteigusi bendrovė „Bayer Agriculture BV“ JAV įsisteigusios bendrovės „Bayer CropScience LP“ vardu kartu pateikė Komisijai prašymą atnaujinti leidimą naudoti genetiškai modifikuotus kukurūzus MON 89034 × 1507 × MON 88017 × 59122 ir aštuonias jų subkombinacijas;

- B. kadangi 2024 m. kovo 13 d. EFSA priėmė palankią nuomonę, kuri paskelbta 2024 m. balandžio 29 d.;
- C. kadangi genetiškai modifikuoti kukurūzai buvo modifikuoti taip, kad būtų atsparūs gliufozinatui, glifosatui ir gamintų insekticidus („Bt toksinus“);

Nepakankamas papildomų herbicidų vertinimas

- D. kadangi Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 503/2013⁵ reikalaujama įvertinti, ar numatoma žemės ūkio praktika daro įtaką tiriamų taškų rezultatams; kadangi, kaip nurodyta tame įgyvendinimo reglamente, tai ypač svarbu herbicidams atspariems augalams;
- E. kadangi didžioji dauguma genetiškai modifikuotų kultūrų buvo genetiškai modifikuotos taip, kad būtų atsparios vienam ar keliems „papildomiems“ herbicidams, kuriuos galima naudoti auginant genetiškai modifikuotas kultūras, jų nesunaikinant, kaip būtų herbicidams neatsparių pasėlių atveju; kadangi ne vienu tyrimu įrodyta, kad auginant herbicidams atsparias genetiškai modifikuotas kultūras dažniau naudojami papildomi herbicidai, labiausiai dėl to, kad atsirado herbicidams atsparių piktžolių⁶;
- F. kadangi herbicidams atsparias genetiškai modifikuotas kultūras auginantys ūkininkai įtraukiami į piktžolių valdymo sistemą, kuri labai arba visiškai priklauso nuo herbicidų, ir tai daroma taikant priemoną už genetiškai modifikuotas sėklas, kuri gali būti pateisinama tik tuo atveju, jei tokias sėklas perkantys ūkininkai purškia ir papildomą herbicidą; kadangi dėl padidėjusios priklausomybės nuo papildomų herbicidų ūkiuose, kuriuose sėjamos genetiškai modifikuotos kultūros, paspartės tiems herbicidams atsparių piktžolių atsiradimas ir plitimas, todėl reikės naudoti dar daugiau herbicidų ir taip susidarys užburtas ratas, žinomas angliškų pavadinimu „the herbicide treadmill“;
- G. kadangi neigiamas poveikis, kurį lemia pernelyg didelė priklausomybė nuo herbicidų, pablogins dirvožemio būklę, vandens kokybę ir virš žemės bei po žeme esančią

⁵ 2013 m. balandžio 3 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 503/2013 dėl paraiškų genetiškai modifikuotų maisto produktų ir pašarų leidimams gauti pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 ir iš dalies jį keičiančius Komisijos reglamentą (EB) Nr. 641/2004 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1981/2006 (OL L 157, 2013 6 8, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

⁶ Žr., pvz., R. Schulz, S. Bub, L. L. Petschick, S. Stehle, J. Wolfram, (2021) „Applied pesticide toxicity shifts toward plants and invertebrates, even in GM crops“, Science 372(6537), p. 81–84, <https://doi.org/10.1126/science.abe1148>; Bonny, S., „Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact“, Environmental Management, 2016 m. sausis, 57(1), p. 31–48, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738>; Benbrook, C. M., „Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. – the first sixteen years“, Environmental Sciences Europe, 2012 m. rugsėjo 28 d., t. 24(1), <https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24>.

biologinę įvairovę, taip pat turės įtakos žmonėms ir gyvūnams, be kita ko, dėl didesnių herbicidų liekanų maiste ir pašaruose;

- H. kadangi gliufozinatas priskiriamas prie toksiškų reprodukcijai medžiagų (1B kategorija), todėl atitinka Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1107/2009 nustatytus paraiškos atmetimo kriterijus⁷; kadangi leidimas Sąjungoje naudoti gliufozinatą baigė galioti 2018 m. liepos 31 d.;
- I. kadangi 2015 m. lapkričio mėn. EFSA pateikė išvadą, kad glifosatas tikriausiai nėra kancerogeniškas, o Europos cheminių medžiagų agentūra 2017 m. kovo mėn. pateikė išvadą, kad nėra pagrindo jo priskirti prie jokios pavojingų medžiagų kategorijos; kadangi 2015 m. Tarptautinė vėžio mokslinių tyrimų agentūra – specializuota Pasaulio sveikatos organizacijos vėžio agentūra – priešingai, glifosatą priskyrė prie galbūt kancerogeninį poveikį žmonėms turinčių medžiagų; kadangi keletas recenzuojamų naujausių mokslinių tyrimų patvirtina glifosato kancerogeninį potencialą⁸;
- J. kadangi laikoma, jog herbicidų liekanų ir metabolitų, randamų genetiškai modifikuotuose augaluose, vertinimas nėra EFSA genetiškai modifikuotų organizmų specialistų grupės kompetencijos sritis, todėl jis nėra atliekamas vykdant GMO autorizacijos procedūrą;

Neišspręsti klausimai, susiję su Bt toksinais

- K. kadangi iš įvairių tyrimų matyti, kad buvo nustatytas šalutinis poveikis imuninei sistemai, galintis pasireikšti patyrus Bt toksinų poveikį, ir kad kai kurie Bt toksinai gali turėti adjuvantinių savybių⁹, t. y. dėl jų gali padidėti kitų baltymų, su kuriais šie baltymai sąveikauja, alergeniškumas;
- L. kadangi atliekant mokslinį tyrimą nustatyta, kad Bt toksinų toksiškumas taip pat gali sustiprėti sąveikaujant su liekanomis, liekančiomis po purškimo herbicidais, ir kadangi reikia atlikti daugiau tyrimų dėl sukauptų įvykių kombinatorinio poveikio (genetiškai modifikuotos kultūros, kurios buvo modifikuotos, kad būtų atsparios herbicidams ir gamintų insekticidus Bt toksinų pavidalu)¹⁰; kadangi vis dėlto laikoma, kad galimos herbicidų liekanų ir jų metabolitų sąveikos su Bt toksinais vertinimas nepatenka į EFSA GMO specialistų grupės kompetencijos sritį ir todėl nevykdomas atliekant rizikos vertinimą;

Bt kultūros. Poveikis nekontroliuojamiems organizmams

⁷ 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ir panaikinantis Tarybos direktyvas 79/117/EEB ir 91/414/EEB (OL L 309, 2009 11 24, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj>).

⁸ Žr., pvz., <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1383574218300887>, <https://academic.oup.com/ije/advance-article/doi/10.1093/ije/dyz017/5382278>, <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0219610>, ir <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6612199/>.

⁹ Dėl recenzijos žr. N. Rubio-Infante, L. Moreno-Fierros, „An overview of the safety and biological effects of *Bacillus thuringiensis* Cry toxins in mammals“, *Journal of Applied Toxicology*, 2016 m. gegužės mėn., 36(36,5), p. 630–648, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/jat.3252>.

¹⁰ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0278691516300722?via%3Dihub>

- M. kadangi, priešingai nei naudojant insekticidus, kai poveikis daromas purškimo metu ir ribotą laiką po jo, naudojant genetiškai modifikuotas Bt kultūras, kontroliuojamus ir nekontroliuojamus organizmus Bt toksinai veikia nuolatos;
- N. kadangi prielaida, kad Bt toksinai veikia vienu konkrečiu tiksliu veikimo būdu, nebegali būti laikoma teisinga, ir negalima atmesti, kad daromas poveikis netiksliniams organizmams; kadangi pranešama, kad įvairiais būdais paveikiamų nekontroliuojamų organizmų skaičius didėja; kadangi naujausioje peržiūroje minimos 39 recenzuotos publikacijos, kuriose pranešama apie neigiamą Bt toksinų poveikį daugeliui rūšių, esančių už jų natūralaus paplitimo arealo ribų¹¹;

Vienodų sąlygų pasauliniu mastu užtikrinimas ir Sąjungos tarptautinių įsipareigojimų laikymasis

- O. kadangi strateginio dialogo dėl žemės ūkio ateities ES išvadose¹² Komisija raginama iš naujo įvertinti savo požiūrį dėl žemės ūkio maisto produktų patekimo į importo ir eksporto rinką, atsižvelgiant į iššūkius, susijusius su skirtingais Sąjungos ir jos prekybos partnerių standartais; kadangi sąžiningesni prekybos santykiai pasauliniu lygmeniu, derantys su sveikos aplinkos tikslais, buvo vienas iš pagrindinių ūkininkų reikalavimų per 2023 ir 2024 m. demonstracijas;
- P. kadangi Jungtinių Tautų specialiojo pranešėjo teisės į maistą klausimais 2017 metų ataskaitoje nustatyta, kad pavojingi pesticidai katastrofiškai veikia visų pirma besivystančių šalių gyventojų sveikatą¹³; kadangi Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslas (JT DVT) Nr. 3.9 – iki 2030 m. iš esmės sumažinti mirčių ir ligų, kurias sukelia pavojingos cheminės medžiagos, oro, vandens ir dirvožemio tarša bei užterštumas, skaičių¹⁴;
- Q. kadangi Kunmingo ir Monrealio pasaulio biologinės įvairovės strategijoje (toliau – Kunmingo ir Monrealio strategija), dėl kurios susitarta 2022 m. gruodžio mėn. JT biologinės įvairovės konvencijos (JT BĮK) šalių konferencijoje (COP 15), įtrauktas pasaulinis tikslas iki 2030 m. bent 50 proc. sumažinti pesticidų keliamą riziką¹⁵;
- R. kadangi Reglamente (EB) Nr. 1829/2003 nustatyta, kad genetiškai modifikuotas maistas ir pašarai negali turėti neigiamo poveikio žmonių ir gyvūnų sveikatai arba aplinkai, ir reikalaujama, kad Komisija, rengdama sprendimą, atsižvelgtų į visas atitinkamas Sąjungos teisės nuostatas ir kitus su svarstomu klausimu pagrįstai siejamus veiksnius; kadangi tokie teisėti veiksniai turėtų apimti Sąjungos įsipareigojimus pagal JT DVT ir JT BĮK;

¹¹ A. Hilbeck, N. Defarge, T. Lebrecht, T. Böhn, „Insecticidal Bt crops. EFSA’s risk assessment approach for GM Bt plants fails by design”, RAGES 2020, p. 4, https://www.testbiotech.org/wp-content/uploads/2023/12/RAGES_report-Insecticidal-Bt-plants.pdf.

¹² „Strategic Dialogue on the Future of EU Agriculture – A shared prospect for farming and food in Europe“, 2024 m. rugsėjis, https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/171329ff-0f50-4fa5-946f-aea11032172e_en?filename=strategic-dialogue-report-2024_en.pdf.

¹³ <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food>.

¹⁴ <https://indicators.report/targets/3-9/>.

¹⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_22_7834.

Priklausomybės nuo importuojamų pašarų mažinimas

- S. kadangi viena iš COVID-19 krizės ir tebesitęsiančio karo Ukrainoje pamokų yra tai, kad Sąjunga turi tapti nepriklausoma nuo tam tikrų ypatingos svarbos medžiagų; kadangi paskirtajam Komisijos nariui Christophe Hanseniui skirtame įgaliojajame rašte Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen prašo jo ieškoti būdų, kaip sumažinti ypatingos svarbos prekių importą¹⁶;

Nedemokratiškas sprendimų priėmimas

- T. kadangi per savo aštuntąją kadenciją Parlamentas priėmė iš viso 36 rezolucijas, kuriomis nepritarė tam, kad rinkai būtų teikiamas genetiškai modifikuotas maistas ir pašarai (33 rezolucijos) ir kad Sąjungoje būtų leidžiama auginti GMO (trys rezolucijos); kadangi per devintąją kadenciją Parlamentas patvirtino 38 prieštaravimus dėl GMO pateikimo rinkai;
- U. kadangi, nepaisydama pačios pripažintų demokratijos trūkumų, to, kad valstybės narės jos nepalaiko, ir Parlamento prieštaravimų, Komisija ir toliau suteikia leidimus GMO;
- V. kadangi nereikia teisės aktų pakeitimų, kad Komisija galėtų nesuteikti leidimų GMO, kai apeliaciniame komitete nesama patvirtinimo kvalifikuota valstybių narių balsų dauguma¹⁷;
- W. kadangi Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 35 straipsnyje nurodytas Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinis komitetas per 2024 m. liepos 8 d. vykusį balsavimą nepateikė nuomonės, o tai reiškia, kad leidimas nebuvo patvirtintas kvalifikuota valstybių narių balsų dauguma; kadangi apeliacinis komitetas balsuodamas 2024 m. rugsėjo 3 d. taip pat nusprendė nuomonės neteikti;
1. mano, kad Komisijos įgyvendinimo sprendimo projektas viršija Reglamente (EB) Nr. 1829/2003 numatytus įgyvendinimo įgaliojimus;
 2. mano, kad Komisijos įgyvendinimo sprendimo projektas neatitinka Sąjungos teisės, nes jis nesuderinamas su Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 tikslu, pagal kurį, remiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 178/2002 nustatytais bendraisiais principais¹⁸, siekiama nustatyti pagrindą, leidžiantį užtikrinti aukštą žmonių gyvybės ir sveikatos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, taip pat aplinkos ir vartotojų interesų apsaugos lygį, kalbant apie genetiškai modifikuotą maistą ir pašarus, kartu užtikrinant veiksmingą vidaus rinkos veikimą;
 3. prašo Komisijos atsiimti savo įgyvendinimo sprendimo projektą ir pateikti komitetui naują projektą;

¹⁶ https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en

¹⁷ Pagal Reglamento (ES) Nr. 182/2011 6 straipsnio 3 dalį Komisija „gali“, o ne „turi“ suteikti leidimą, jei apeliaciniame komitete nėra pritariančios kvalifikuotos valstybių narių balsų daugumos.

¹⁸ 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, 2002 2 1, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj>).

4. ragina Komisiją nesuteikti leidimo herbicidams atsparioms genetiškai modifikuotoms kultūroms, nes dėl to padidėjo papildomų herbicidų naudojimas, taigi padidėjo grėsmė biologinei įvairovei, maisto saugai ir darbuotojų sveikatai;
5. šiuo atžvilgiu pabrėžia, kad leidimas maistui ar pašarams importuoti bet kokius genetiškai modifikuotus augalus, kurie buvo modifikuoti taip, kad taptų atsparūs Sąjungoje uždraustiems herbicidams, pavyzdžiui, gliufozinatui, neatitinka Sąjungos tarptautinių įsipareigojimų pagal, be kita ko, JT DVT ir JT BĮK, įskaitant neseniai priimtą Kunmingo ir Monrealio strategiją¹⁹;
6. tikisi, kad Komisija skubiai įgyvendins savo įsipareigojimą pateikti pasiūlymą, kuriuo būtų užtikrinta, kad Sąjungoje uždraustos pavojingos cheminės medžiagos nebūtų gaminamos eksportui;
7. palankiai vertina tai, kad Komisija 2020 m. rugsėjo 11 d. laiške Parlamento nariams pagaliau pripažino, kad priimant sprendimus dėl GMO leidimų reikia atsižvelgti į tvarumą²⁰; vis dėlto reiškia didelį nusivylimą, kad nuo to laiko Komisija ir toliau suteikia leidimus į Sąjungą importuoti GMO, nepaisydama nuolatinių Parlamento ir daugumos valstybių narių, balsavusių prieš, prieštaravimų;
8. dar kartą ragina Komisiją atsižvelgti į Sąjungos įsipareigojimus pagal tarptautinius susitarimus, kaip antai Paryžiaus klimato susitarimą ir Jungtinių Tautų Biologinės įvairovės konvenciją bei Jungtinių Tautų DVT; pakartoja savo raginimą prie įgyvendinimo aktų projektų pridėti aiškinamąjį memorandumą, kuriame būtų paaiškinta, kaip tuose aktuose laikomasi žalos nedarymo principo²¹;
9. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai bei valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.

¹⁹ 2022 m. gruodžio mėn. per JT BĮK COP15 buvo susitarta dėl pasaulinės biologinės įvairovės sistemos, į kurią įtrauktas pasaulinis tikslas iki 2030 m. bent 50 proc. sumažinti pesticidų keliamą riziką (žr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_22_7834).

²⁰ <https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf>.

²¹ 2020 m. sausio 15 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Europos žaliojo kurso (OL C 270, 2021 7 7, p. 2), 102 dalis.